

УДК 339.5:339.9(477)

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V56(2026)-30

Тарасевич Н. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

ORCID: 0000-0002-2110-7320

e-mail: nvt4364@gmail.com

Тенденції розвитку міжнародної торгівлі товарами України у сучасних умовах

Анотація. Проаналізовано особливості розвитку зовнішньої торгівлі товарами України в сучасних умовах економічної нестабільності. Визначено сучасні трансформації міжнародної торгівлі товарами України в умовах воєнних та економічних викликів. Виявлено зміни товарної структури зовнішньої торгівлі, посилення ролі країн ЄС у зовнішньоторговельному обороті, зростання значення логістичних і безпекових факторів. Встановлено ключові проблеми подальшого розвитку українського експорту на сучасному етапі, впливу глобальних кризових процесів на обсяги зовнішньої торгівлі товарами України. Практична значимість дослідження полягає у можливості обґрунтування стратегічних рішень у сфері зовнішньої торгівлі товарами та зовнішньоекономічної політики України, розроблення стратегій диверсифікації експорту та імпорту, оптимізації товарної структури зовнішньої торгівлі України та підвищення конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках.

Ключові слова: міжнародні економічні відносини; міжнародна економічна діяльність України; міжнародна торгівля, зовнішня торгівля товарами; експорт, імпорт, економічна інтеграція..

Tarasevych Nataliia, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine

Trends in the Development of International Trade in Ukrainian Goods in Modern Conditions

Abstract. In the current conditions of the development of the world economy, international trade in goods is one of the key factors of economic growth and integration of the country into the global economic space.

Purpose. The purpose of this study is to identify current trends in Ukraine's international trade of goods amid global economic transformations, military challenges, and shifts in foreign trade relations.

Methods. A combination of general scientific and specialized research methods was used in the course of writing the article. Methods of analysis and synthesis, statistical and comparative analysis, the economic-logical approach, generalization, graphical methods, and tabular methods were applied. These methods enabled a thorough evaluation of foreign trade trends and the influence of global economic and political factors.

Results. The article analyzes Ukraine's current international trade in goods under conditions of economic instability and military challenges. Key transformations in the commodity structure of foreign trade were identified, including the growing influence of European Union countries in foreign trade turnover and the growing importance of logistical and security factors. Problematic aspects of Ukrainian export development have been identified, particularly the high dependence on certain goods and markets and the impact of global crises on foreign trade volumes. The study emphasizes the necessity of adapting national foreign trade policy to modern conditions and global challenges.

Conclusions. The study's practical significance lies in its ability to inform strategic decisions in foreign trade and Ukraine's foreign economic policy. These results can be used to develop export and import diversification strategies, optimize the commodity structure of foreign trade, enhance the competitiveness of Ukrainian goods in global markets, and monitor international trade development trends amid current economic and political challenges.

Keywords: international economic relations; international economic activity of Ukraine; international trade; foreign trade in goods; export, import; economic integration.

JEL Classification: F10; F14; F15; O24.

¹Стаття надійшла до редакції: 08.04.2026

Received: 08 April 2026

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку світового господарства міжнародна торгівля товарами є одним із ключових чинників економічного зростання та інтеграції країни у глобальний економічний простір. Для України зовнішня торгівля відіграє особливо важливу роль, оскільки значною мірою впливає на формування валового внутрішнього продукту, стан платіжного балансу та рівень конкурентоспроможності національної економіки. Останні роки характеризуються суттєвими змінами міжнародних торговельних потоків України, що зумовлено впливом глобалізаційних процесів, трансформацією світових ринків, поглибленням економічної інтеграції з країнами Європейського Союзу, а також наслідками воєнних дій, порушенням традиційних логістичних ланцюгів. Недостатня адаптація національної економіки України до змін у світовій торговельній системі та необхідність формування ефективної зовнішньоторговельної політики зумовлюють потребу у подальших наукових дослідженнях у цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку міжнародної торгівлі товарами в системі зовнішньоекономічної діяльності України широко висвітлюються у працях вітчизняних учених. Значний внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів міжнародної торгівлі та її ролі у зміцненні конкурентоспроможності національної економіки зробили такі науковці, як Г.В. Нікульнікова, О.М. Бондарчук, А.О. Астаф'єва [1], В.В. Лимар, У. А. Сафаров [2], І. І. Гаврилюк [3] та інші. У наукових працях І.А. Дернової [4], Д. С. Дністряна, Є. А. Ерфан [5], С.О. Переверзевої [6] розкрито основні засади розвитку міжнародних економічних відносин, досліджено вплив глобалізаційних процесів на трансформацію світової торгівлі та визначено особливості інтеграції національних економік у міжнародний економічний простір. Дослідження З.А. Атаманчук, Є.Г. Кузьменко [7], Г. Жили [8], З.В. Пічкурової [9] присвячені оцінюванню структурних змін у зовнішній торгівлі України, місцю України у глобальній торговельній системі в умовах економічної нестабільності та військово-політичних викликів.

Незважаючи на наявність достатньої кількості наукових досліджень, присвячених розвитку міжнародної торгівлі України, низка важливих аспектів залишається недостатньо вивченою. Переважна більшість наукових праць зосереджена на загальних тенденціях зовнішньої торгівлі, тоді як сучасні умови функціонування національної економіки характеризуються суттєвими структурними

змінами, що потребують поглибленого аналізу. Додаткового обґрунтування потребує також вплив сучасних глобальних викликів, зокрема воєнно-політичної нестабільності, порушення міжнародних торговельних ланцюгів, енергетичної кризи та коливань світових цін на динаміку експорту та імпорту товарів. Недостатньо уваги приділяється оцінці сучасних тенденцій товарної структури зовнішньої торгівлі України, визначенню рівня її диверсифікації, що має важливе значення для забезпечення економічної безпеки держави. Тому узагальнення та комплексне дослідження сучасних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі товарами України з урахуванням новітніх економічних умов необхідне для обґрунтування напрямів підвищення ефективності зовнішньоторговельної діяльності та зміцнення позицій України на світовому ринку.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є дослідження сучасних тенденцій розвитку міжнародної торгівлі товарами України, оцінювання динамічних змін експорту й імпорту, а також визначення основних факторів, що впливають на функціонування зовнішньоторговельної діяльності в умовах глобальних економічних трансформацій та сучасних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна торгівля відіграє важливу роль у забезпеченні макроекономічної стабільності та формуванні валютних надходжень держави, що безпосередньо впливає на здатність країни обслуговувати зовнішній борг. Зростання обсягів експорту сприяє збільшенню валютних резервів і зменшує залежність від зовнішніх запозичень, тоді як скорочення зовнішньоторговельних операцій призводить до погіршення платіжного балансу та підвищення потреби у міжнародному фінансуванні. У сучасних умовах міжнародна торгівля залишається вагомим чинником зростання світової економіки. Темпи зростання обсягів світової торгівлі та світового валового продукту надані на рис. 1. Міжнародні торговельні потоки значно випереджають зростання світового обсягу виробництва. Згідно з дослідженнями Світової організації торгівлі, збільшення обсягів світового виробництва на 10% супроводжується приблизно 16% зростанням світової торгівлі, що свідчить про тісний взаємозв'язок між економічним розвитком і міжнародним товарообігом [10]. У цьому контексті міжнародну торгівлю доцільно розглядати як одночасно результат економічного зростання і важливий чинник його стимулювання.

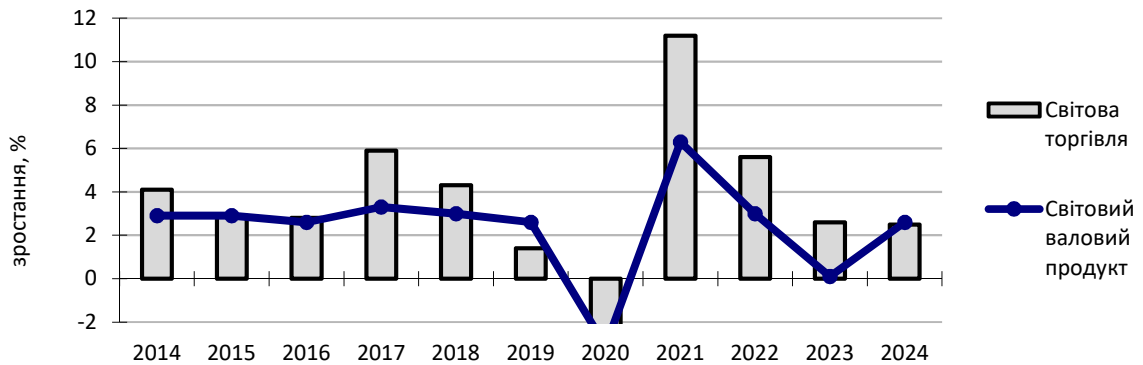

Рисунок 1 – Темпи зростання обсягів світової торгівлі та світового продукту

Джерело: складено автором за даними [10, 11]

В умовах воєнного стану для України значення міжнародної торгівлі суттєво зросло, оскільки зменшення експортного потенціалу та порушення логістичних зв'язків обмежують валютні надходження і підсилюють боргові ризики. Міжнародна торгівля товарами забезпечує вагомому частину доходів України та її інтеграцію до світової економіки. Разом із тим, у сучасних умовах вітчизняна зовнішня торгівля зазнає значних викликів і загроз.

Скорочення експортного потенціалу через воєнні дії, втрату виробничих потужностей і ускладнення логістики призводить до погіршення платіжного балансу та підвищує залежність України від зовнішнього фінансування. За таких умов роль

міжнародної торгівлі зростає, оскільки саме вона визначає можливості держави підтримувати валютну стабільність і забезпечувати своєчасне виконання боргових зобов'язань та підтримку фінансової стійкості держави.

Відповідно, обсяги торгівлі товарами мають тенденцію до збільшення. Разом із зростанням обсягів експортно-імпорتنих операцій, імпорт в Україну хронічно випереджає експорт, а їх різниця дедалі збільшує динаміку показників зовнішньої торгівлі України у 2016–2024 рр., де відображено обсяги експорту, імпорту та сальдо торговельного балансу (рис. 2.).

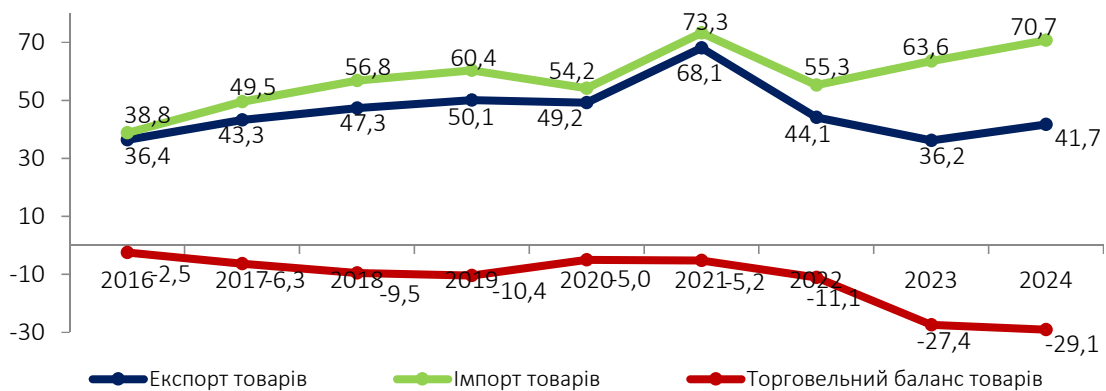

Рисунок 2 – Динаміка експорту, імпорту та торговельного балансу товарів України, млрд. дол. США

Джерело: складено автором за даними [12]

Протягом досліджуваного періоду простежується загальна тенденція до зростання зовнішньоторговельного обороту до 2021 року, різке скорочення у 2022 році та подальше часткове відновлення у 2023–2024 рр.

У 2016–2019 рр. спостерігалось поступове збільшення експорту з 36,4 млрд. дол. США до 50,1 млрд. дол. США, тоді як імпорт зріс з 38,8 млрд. дол.

США до 60,4 млрд. дол. США. Це супроводжувалося від'ємним торговельним сальдо, яке поглиблювалося з 2,5 млрд. дол. США у 2016 році до 10,4 млрд. дол. США у 2019 році, що свідчить про зростання залежності економіки від імпорتنих поставок. У 2020 році відбулося певне скорочення зовнішньоторговельної активності, що було пов'язано зі світовою економічною кризою, однак вже у 2021

році зафіксовано максимальні значення за весь період: експорт становив 68,1 млрд. дол. США, імпорт - 73,3 млрд. дол. США, а від'ємне сальдо залишалося на рівні - 5,2 млрд. дол. США. У 2022 році через початок повномасштабної війни відбулося різке падіння обсягів зовнішньої торгівлі: експорт скоротився до 44,1 млрд. дол. США, імпорт - до 55,3 млрд. дол. США, а дефіцит торговельного балансу зріс до 11,1 млрд. дол. США. У 2023–2024 рр. спостерігається часткове відновлення імпорту до 63,6 млрд. дол. США у 2023 році та 70,7 млрд. дол. США у 2024 році, тоді як експорт залишається значно нижчим (36,2 та 41,7 млрд. дол. США відповідно), що призводить до подальшого погіршення торговельного сальдо. У 2024–2025 рр. обсяг експорту товарів і послуг України залишався нижчим за довоєнний рівень: якщо у 2021 році експорт перевищував 68 млрд. дол. США, то у 2024 році він становив близько 52 млрд. дол. США. Одночасно валовий зовнішній борг перевищив 180 млрд. дол. США, що свідчить про зростання розриву між валютними надходженнями та борговими зобов'язаннями.

Отримані результати свідчать, що у післявоєнний період зовнішня торгівля України характеризується зростанням імпортової залежності та скороченням експортного потенціалу, що негативно впливає на платіжний баланс і підсилює потребу у зовнішньому фінансуванні, а отже — сприяє зростанню зовнішнього боргу держави. Це підтверджує тісний взаємозв'язок між станом міжнародної торгівлі та борговою стійкістю економіки.

Серед основних проблем, що стримують розвиток українського експорту на сучасному етапі, слід виділити наявність тарифних та нетарифних бар'єрів з боку країн-партнерів, що обмежують доступ української продукції до зовнішніх ринків, а також ускладнення логістичних процесів, пов'язані з перевантаженням пунктів пропуску, тривалими митними процедурами та періодичними обмеженнями перевезень на державному кордоні. Додатковим фактором невизначеності виступає тимчасовий характер автономних торговельних преференцій Європейського Союзу, запроваджених для України після початку повномасштабної війни, що ускладнює довгострокове планування зовнішньоекономічної діяльності. Водночас недостатній рівень інтеграції українських підприємств у міжнародні виробничі та постачальні ланцюги знижує їх конкурентоспроможність на зовнішніх ринках, на ринку Європейського Союзу, де вони змушені конкурувати не лише з виробниками країн ЄС, але й з постачальниками з інших держав, які мають усталені торговельні зв'язки та сприятливіші умови доступу до ринку.

Суттєвим обмеженням для розширення експорту є також недостатня кількість вітчизняних підприємств, що відповідають міжнародним стандартам якості та мають необхідну сертифікацію для експорту до

Європейського Союзу. За наявними оцінками, лише близько 17 тис. українських компаній мають необхідні дозволи для здійснення торгівлі з країнами ЄС, що становить приблизно 1 % від загальної кількості суб'єктів господарювання. Це свідчить про недостатній рівень адаптації національного бізнесу до європейських стандартів якості та безпеки продукції [13].

Європейський Союз традиційно застосовує жорсткі вимоги до якості товарів, екологічних, санітарних і технічних стандартів продукції, що потребує додаткових витрат на модернізацію виробництва. Впровадження цих стандартів стало важливим стимулом для підвищення якості продукції українських підприємств, удосконалення технологічних процесів та посилення уваги до екологічних і соціальних аспектів виробництва. Зокрема, відповідно до екологічних вимог ЄС, підприємства поступово відмовляються від використання шкідливих технологій, впроваджують енергоефективне обладнання, проходять регулярні екологічні аудити та переходять на безпечніші матеріали і технології.

Отримання сертифікації відповідно до стандартів Європейського Союзу має важливе значення і з точки зору розширення географії експорту, оскільки такі сертифікати визнаються у багатьох країнах світу та спрощують доступ до інших міжнародних ринків. Це підтверджує відповідність продукції загальноприйнятим міжнародним нормам та підвищує довіру іноземних партнерів.

Особливі вимоги висуваються до експорту продукції харчової промисловості, особливо товарів з високою доданою вартістю. Для реалізації такої продукції на європейському ринку, зокрема через торговельні мережі, виробники повинні мати міжнародні сертифікати якості та безпеки, такі як Organic, BRC, GlobalG.A.P. та інші. Хоча отримання цих сертифікатів формально не завжди є обов'язковим, їх наявність значно полегшує співпрацю з європейськими імпортерами та підвищує конкурентоспроможність українських товарів.

Крім того, для експорту окремих видів продукції обов'язковим є отримання спеціальних сертифікатів (фітосанітарних, ветеринарних, сертифіката походження EUR.1 та міжнародних стандартів якості), без яких експорт до країн ЄС є неможливим або суттєво ускладненим, що є необхідною умовою використання преференцій у межах зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом [14]. Сукупність зазначених вимог визначає сучасні особливості функціонування зовнішньої торгівлі України та значною мірою впливає на її експортний потенціал.

Можна зазначити, що міжнародна торгівля відіграє визначальну роль у забезпеченні сталого економічного розвитку будь-якої держави, оскільки саме через зовнішньоторговельні зв'язки відбувається

інтеграція національної економіки у світове господарство, розширення ринків збуту, залучення інвестиційних ресурсів. Зростання експорту сприяє підвищенню продуктивності виробництва, розвитку конкурентного середовища та збільшенню валютних надходжень, що є необхідною передумовою переходу країни до середнього та високого рівня економічного розвитку. У зв'язку з цим ефективне функціонування міжнародної торгівлі є одним із ключових чинників підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Сучасна міжнародна торгівля формується під впливом діяльності глобальних економічних організацій, регіональних інтеграційних об'єднань, міжнародних торговельних угод, які визначають правила доступу до світових ринків, регулюють торговельні бар'єри та створюють умови для економічної співпраці між країнами. У цьому контексті особливого значення набуває взаємодія з географічно близькими країнами та ключовими торговельними партнерами, оскільки регіональна інтеграція сприяє зниженню транзакційних витрат, розвитку логістичних зв'язків і підвищенню стабільності зовнішньоторговельних операцій.

Вплив повномасштабної військової агресії проти України суттєво змінив умови функціонування міжнародної торгівлі та підтвердив високу залежність національної економіки від зовнішньоторговельних зв'язків. Після початку повномасштабного вторгнення відбулося різке скорочення обсягів експорту та імпорту, причинами якого стали руйнування виробничої та транспортної інфраструктури, блокування морських портів, порушення логістичних ланцюгів і зниження внутрішнього попиту. Наслідком військових дій стало суттєве посилення торговельно-економічної співпраці з країнами Європейського Союзу, що стало одним із ключових факторів стабілізації зовнішньої торгівлі. Якщо у 2021 році частка ЄС у зовнішній торгівлі товарами України становила близько 40% в імпорті та 39% в експорті, то у 2024–2025 роках частка ЄС у загальному обсязі зовнішньої торгівлі товарами становила близько 53–54%. При цьому у структурі експорту частка країн ЄС перевищувала 60%, тоді як у структурі імпорту вона становила близько 45–46% [14]. Така динаміка свідчить про подальшу переорієнтацію зовнішньоторговельних потоків України на європейський ринок та прискорення процесів економічної інтеграції до європейського ринку.

Висновки. Підсумовуючи результати дослідження можна зробити висновок, що стримуючими факторами розвитку міжнародної торгівлі залишаються внутрішні економічні проблеми, зокрема нестабільність економічного середовища, обмежений доступ бізнесу до фінансових ресурсів, недостатній рівень державної підтримки експортерів та складність виходу на зовнішні ринки. У сучасних умовах особливого значення набуває створення сприятливого інституційного середовища, розвиток транспортної інфраструктури, спрощення митних процедур та розширення програм підтримки підприємств, орієнтованих на експорт. Попри суттєві зміни у географічній структурі, товарна структура зовнішньої торгівлі України залишається недостатньо диверсифікованою. Експорт і надалі має переважно сировинний характер і базується на постачанні аграрної продукції, залізної руди, металів та напівфабрикатів із низьким рівнем переробки. Така структура обмежує можливості довгострокового економічного зростання, оскільки посилює залежність економіки від коливань світових цін і зовнішньої кон'юнктури.

Перспективним напрямом розвитку міжнародної торгівлі України є поступовий перехід від сировинної моделі експорту до виробництва продукції з високою доданою вартістю. Йдеться насамперед про розвиток переробної промисловості, виробництво органічної продукції, біопалива, продуктів глибокої переробки сільськогосподарської сировини, а також високотехнологічних товарів. Важливим завданням залишається диверсифікація ринків збуту та активізація співпраці не лише з країнами Європейського Союзу, але й з державами Азії, Африки та Близького Сходу, де спостерігається стабільне зростання попиту на продовольство, енергетичні ресурси та промислову продукцію.

Таким чином, розширення географічної спрямованості експорту, підвищення рівня технологічності виробництва та поглиблення інтеграції до європейського та світового економічного простору мають стати пріоритетними напрямками державної економічної політики. Реалізація цих завдань сприятиме забезпеченню довгострокового економічного зростання, підвищенню стійкості національної економіки до зовнішніх викликів та зміцненню позицій України у системі міжнародної торгівлі.

Література:

1. Нікульнікова Г.В., Бондарчук О.М., Астаф'єва А.О. Роль міжнародної торгівлі у зміцненні конкурентоспроможності національної економіки. Науковий вісник Полісся. 2025. №1(30). С.51-60. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1\(30\)-51-60](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-51-60). URL: <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/339857/327952>.
2. Лимар В.В., Сафаров У. А. Сутність поняття та основні показники міжнародної торгівлі. Економіка і організація управління. 2024. №2(54). С.29-41. DOI 10.31558/2307-2318.2024.2.3.
3. Гаврилюк І. І. Розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин в Україні. Економік та суспільство. 2022. Вип.45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-53>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1969/1896>.

4. Дернова І.А. Світова торгівля та зовнішньоекономічний сектор України: індикаторне оцінювання резильєнтності. Економіка та суспільство. 2025. Випуск 80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-155>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6980/6919>.
5. Дністрян Д. С., Ерфан Є. А. Пріоритети торговельного співробітництва України з ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2022. Випуск 45. С. 20–25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-4>. URL: <https://dpspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fe7e32f-7b5e-4763-a55a-5773d3d165b9/content>.
6. Переверзева С.О. Антикризове управління торговельно-економічними відносинами України та ЄС. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-39>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2058/1988>.
7. Атаманчук З.А., Кузьменко Є.Г. Виклики та можливості розвитку зовнішньої торгівлі України під час війни. Економіка та суспільство. 2025. Випуск 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-62>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5703/5645>.
8. Жила Г. Вплив війни в Україні на економічний розвиток, наслідки для світової торгівлі. Галицький економічний вісник. 2023. Том 81. № 2. С. 164–170. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/81/1157.pdf>.
9. Пичкурова З.В. Розвиток зовнішньої торгівлі України в умовах війни. Економіка та суспільство. 2024. № 70. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-151>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5408/5351>.
10. Growth in GDP and trade volume worldwide from 2007 to 2023, with a forecast until 2026. Statista. 2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/1032199/global-growth-gdp-trade/>
11. Documents and resources. World Trade Organization. 2025. URL: <https://www.wto.org/>
12. Економічна статистика. Зовнішньоекономічна діяльність. Державна служба статистики України. 2025. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
13. Який розвиток очікується в торгівлі Україна-ЄС у контексті Євроінтеграції? BDO. 2025. URL: <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2025/what-developments-are-expected-in-eu-ukraine-trade-in-the-context-of-european-integration>.
14. Якість українського експорту: чи потрапляє на ринки ЄС безпечна продукція. Тиждень. 2025. URL: <https://tyzhden.ua/iakist-ukrainskoho-eksportu-chy-potrapliaie-na-rynky-ies-bezpechna-produktsiia/>

References:

1. Nikulnikova, H.V., Bondarchuk, O.M., & Astafieva, A.O. (2025). The role of international trade in strengthening the competitiveness of the national economy. *Scientific Bulletin of Polissya*, 1(30), 51-60. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1\(30\)-51-60](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-51-60). <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/339857/327952>.
2. Lymar, V.V., Safarov, U. A. (2024). The essence of the concept and main indicators of international trade. *Economics and management organization*, 2(54), 29-41. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.2.3>.
3. Havryliuk, I. I. (2022). Development of international trade in the system of international economic relations in Ukraine. *Economy and society*, 45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-53>. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1969/1896>.
4. Dernova, I.A. (2025). World Trade and the Foreign Economic Sector of Ukraine: Indicator Assessment of Resilience. *Economy and Society*, 80. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-155>. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6980/6919>.
5. Dnistrian, D. S., Erfan, Ye. A. (2022). Priorities of trade cooperation between Ukraine and the EU. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, 45, 20–25. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-4>. <https://dpspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fe7e32f-7b5e-4763-a55a-5773d3d165b9/content>.
6. Pereverzeva, S.O. (2022). Anti-crisis management of trade and economic relations between Ukraine and the EU. *Economy and society*, 46. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-39>. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2058/1988>.
7. Atamanchuk, Z.A., Kuzmenko, Ye.H. (2025). Challenges and opportunities for the development of Ukraine's foreign trade during the war. *Economy and society*, 72. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-62>. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5703/5645>.
8. Zhyla, H. (2023). The impact of the war in Ukraine on economic development, consequences for world trade. *Galician Economic Bulletin*, 81 (2), 164–170. <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/81/1157.pdf>.
9. Pichkurova, Z.V. (2024). Development of Ukraine's foreign trade in wartime. *Economy and society*, 70. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-151>. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5408/5351>.
10. Statista (2023). *Growth in GDP and trade volume worldwide from 2007 to 2023, with a forecast until 2026*. <https://www.statista.com/statistics/1032199/global-growth-gdp-trade/>
11. World Trade Organization (2025). *Documents and resources*. <https://www.wto.org/>
12. State Statistics Service of Ukraine (2025). *Economic statistics. Foreign economic activity*. <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
13. BDO (2025). *What development is expected in Ukraine-EU trade in the context of European integration?* <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2025/what-developments-are-expected-in-eu-ukraine-trade-in-the-context-of-european-integration>.
14. Week (2025). *The quality of Ukrainian exports: are safe products entering EU markets?* <https://tyzhden.ua/iakist-ukrainskoho-eksportu-chy-potrapliaie-na-rynky-ies-bezpechna-produktsiia/>

